

Comisia
Europeană

DIRECTIVA PRIVIND RĂSPUNDEREA PENTRU MEDIUL ÎNCONJURĂTOR

Ce este Directiva privind răspunderea pentru mediul înconjurător?

Mediul înconjurător este important pentru sănătatea umană, este un ingredient al fericirii și susține activitatea economică. În vederea protejării mediului pentru utilizarea acestuia și pentru activități recreative, atât în prezent, cât și, în perspectivă, pentru generațiile viitoare, precum și pentru a stopa reducerea biodiversității, a preveni deteriorarea calității apei sau a cantității de apă și a proteja solul, statele membre ale Uniunii Europene s-au angajat să prevină daunele și, în cazul în care există daune, să le repare.

Prin urmare, în 2004, a fost adoptată Directiva privind răspunderea pentru mediul înconjurător (DRM) cu scopul de a stabili un cadru comun pentru prevenirea și repararea daunelor aduse mediului (de exemplu, definiții uniforme ale daunelor aduse mediului, abordări mai coerente ale modului în care acestea ar trebui remediate etc.). DRM se bazează pe principiul „poluatorul plătește”, care impune obligația poluatorilor care au cauzat daunele de a implementa acțiunile de prevenire și reparare necesare și de a suporta costurile acestora. Principiul general este cel al reparării care să readucă mediul în starea în care ar fi fost dacă nu ar fi suferit daunele respective. DRM oferă un cadru pentru o astfel de evaluare a daunelor și pentru reparare.

Astfel, luând în considerare costul reparării, DRM urmărește să sporească gradul de sensibilizare și să creeze un stimulent pentru noi investiții în acțiuni de prevenire și legate de practici mai bune de mediu. Toți operatorii care desfășoară o activitate cu riscuri de mediu care face obiectul DRM sunt încurajați să evalueze astfel de riscuri și să ia măsurile necesare pentru reducerea acestora.

Cum funcționează DRM?

Aplicarea DRM este declanșată de activități profesionale care provoacă daune resurselor naturale sau care reprezintă o amenințare iminentă⁽¹⁾ de provocare a unor daune resurselor naturale care fac obiectul DRM.

Dacă desfășurați o activitate profesională (lucrativă sau nu) și dacă activitatea dumneavoastră:

- necesită un permis pentru prevenirea și controlul integrat al poluării (IPPC);
- necesită un permis/licență pentru deșeuri;
- implică deversări în medii acvatice;
- utilizează transportă substanțe periculoase precum produsele chimice;
- este legată de captări de apă;
- utilizează, prelucurează, elimină etc. substanțe sau preparate periculoase, produse de protecție a plantelor sau produse biocide
- evacuează în mod deliberat în mediu organisme modificate genetic;
- transportă deșeuri;
- gestionează deșeuri miniere;
- implică captarea și stocarea dioxidului de carbon,

atunci aveți o răspundere strictă pentru daunele sau amenințările iminente de provocare a unor daune pe care activitatea dumneavoastră le cauzează apei, solului, precum și speciilor protejate de animale și plante și habitatelor acestora. Aceasta înseamnă că ați fi obligat să luați măsuri de prevenire și de reparare și să suportați costurile acestora, chiar fără a fi necesară stabilirea vinei sau neglijenței dumneavoastră.

Dacă activitatea dumneavoastră profesională nu este inclusă în lista de mai sus, aveți în continuare o responsabilitate bazată pe stabilirea vinei, dar numai în cazul daunelor aduse speciilor

⁽¹⁾Amenințări iminente înseamnă că există o probabilitate suficientă de a se produce o daună asupra mediului într-un viitor apropiat. „Probabilitate suficientă” și „viitor apropiat” se definesc de la caz la caz.

protejate și habitatelor acestora. Aceasta înseamnă că vina sau neglijența trebuie stabilită pentru a atrage răspunderea dumneavoastră.

DRM face distincție între următoarele tipuri de resurse naturale care ar putea face obiectul daunelor sau al amenințării iminente de provocare a unor daune:

Specii și habitate naturale protejate

Daune sau amenințare iminentă de daune cu efecte negative substanțiale asupra stării favorabile de conservare a speciilor sau habitatelor protejate.

Specii sau habitate protejate, astfel cum sunt definite în Directiva privind păsările sălbatice, precum și, în anumite state membre, specii și habitate protejate la nivel național

Apă

Daune sau amenințare iminentă de daune cu efecte negative substanțiale asupra stării ecologice, chimice și/sau cantitative și/sau asupra potențialului ecologic al apelor respective.

Ape astfel cum sunt definite în Directiva-cadru privind apa, și anume ape de suprafață (interioare, tranzitorii, costiere, teritoriale) și ape subterane

Sol

Contaminare sau amenințare iminentă care creează un risc semnificativ pentru sănătatea umană ca rezultat al introducerii directe sau indirecte a unor substanțe, preparate și/sau (micro)organisme periculoase pe sol, în sol sau în subsol.

Când se aplică DRM?

Un incident face obiectul DRM în cazul în care provoacă daune substanțiale oricăruia dintre următoarele elemente: apă, sol, specii și habitate protejate, astfel cum sunt descrise mai sus.

Competența de a determina importanța daunelor este acordată autorității (autorităților) competente din fiecare stat membru. Cu toate acestea, DRM oferă anumite linii directoare. De exemplu, în cazurile în care daunele provocate mediului au un impact asupra sănătății umane, acestea sunt considerate substanțiale. Pe de altă parte, în cazul în care daunele cauzate mediului sunt mai limitate decât cele cauzate de variațiile naturale tipice (de exemplu, în privința numărului de animale dintr-o specie) sau dacă resursa naturală este în măsură să se regenereze într-o perioadă scurtă de timp, daunele nu sunt considerate substanțiale.

Orice persoană fizică sau juridică afectată sau susceptibilă de a fi afectată de daunele aduse mediului sau ale cărei interese sunt în joc poate notifica autoritatea competentă cu privire la orice daune aduse mediului (sau la o amenințare iminentă), prin transmiterea de informații relevante care sprijină afirmațiile respective, și are dreptul de a contesta decizia luată de către autoritatea competentă în fața unei instanțe judecătorești sau a unui alt organism public independent și imparțial pentru a se asigura că aceasta acționează în interesul public al reparării daunelor aduse mediului. Astfel de persoane ar putea include organizații neguvernamentale care promovează protecția mediului, locuitori, ornitologi amatori, drumeți, pescari amatori, persoane a căror sănătate este pusă în pericol de substanțele poluante sau persoane care răspund de copii ori persoane în vârstă a căror sănătate este pusă în pericol.

Tipuri de incidente care pot provoca daune:

Habitatelor și speciilor

- Îndepărtarea sau distrugerea directă a habitatelor și speciilor protejate
- Daunele fizice, poluarea chimică sau perturbarea semnificativă (inclusiv zgomotul și vibrațiile)
- Poluarea microbiană a habitatelor și speciilor protejate (de exemplu, ca urmare a practicilor agricole de slabă calitate)
- Uciderea intenționată a speciilor protejate (de exemplu, prin vânarea ilegală a păsărilor)

Apei

- Captarea apei care provoacă o modificare a stării cantitative a volumului de apă
- Scurgeri care provin de la o platformă industrială în care sunt depozitate produse chimice sau de la un camion sau un vagon-cisternă (de exemplu, din cauza unui accident)
- Îndiguire a apei de suprafață care provoacă schimbări semnificative ale potențialului ecologic al apei
- Vărsarea produselor chimice, a petrolului sau a deșeurilor din depozite subterane și de suprafață, în urma manipulării și din infrastructura de transport, care provoacă daune apelor subterane și apelor de suprafață (stare chimică)

Solului

- Defectarea sistemului de purificare a fumului unei instalații de incinerare a deșeurilor, care provoacă poluarea cu metale grele a suprafeței solului într-o zonă rezidențială adiacentă
- Scurgeri accidentale de substanțe chimice din zone de depozitare, de manipulare sau producție și penetrarea produselor chimice în sol sau în apele subterane
- Deversarea deliberată, nepermisă a deșeurilor pe sol sau în sol, care duce la generarea de gaze (produse chimice periculoase) și la migrarea acestora în zone rezidențiale din apropiere
- Dezafeccarea unei instalații care duce la scurgeri accidentale de substanțe periculoase în sol și în apele subterane

Când nu se aplică DRM?

Indiferent de activitatea dumneavoastră profesională, în calitate de operator nu sunteți răspunzător dacă daunele sunt cauzate de:

- un conflict armat, ostilități, un război civil sau o insurecție;
- un fenomen natural extraordinar (cu caracter excepțional, inevitabil și căruia nu i se poate opune rezistență);
- activități desfășurate în principal în serviciul apărării naționale sau securității internaționale sau pentru protecția împotriva catastrofelor naturale sau
- o activitate neidentificabilă, de exemplu, în cazul poluării difuze, dacă legătura de cauzalitate nu poate fi stabilită între activitate și daune.

În plus, DRM nu se aplică:

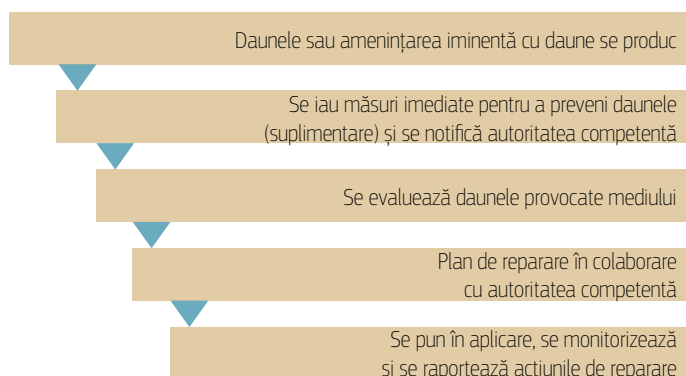
- emisiilor, evenimentelor sau incidentelor (și activităților aferente) care au avut loc înainte de 30 aprilie 2007
- daunelor, în cazul în care au trecut peste treizeci de ani de la momentul în care a avut loc emisia, evenimentul sau incidentul care le-a cauzat
- poluării cu hidrocarburi pe mare, transportului de mărfuri periculoase, activităților nucleare etc. care sunt reglementate de convenții internaționale și
- în cazul în care operatorul poate demonstra că daunele sunt provocate de o parte terță și că s-au produs în ciuda măsurilor de siguranță adecvate existente sau a măsurilor luate pe baza unui ordin/unei instrucțiuni emise de o autoritate publică (apărare legată de costuri).

În funcție de legislația națională, în calitate de operator vă puteți construi apărarea dacă:

- ați respectat pe deplin cerințele autorizației și toate condițiile acesteia legate de o emisie sau un eveniment care a cauzat daunele sau
- emisia sau evenimentul nu a fost considerat susceptibil de a cauza daune în conformitate cu nivelul de cunoștințe științifice și tehnice de la momentul producerii emisiei în mediu sau de la momentul în care a avut loc activitatea.

Ce trebuie întreprins în cazul în care se produc daune sau acestea sunt iminente?

Această schemă indică acțiunile care trebuie întreprinse de către diferiți actori atunci când daunele sau o amenințare iminentă au loc și când se stabilește că se aplică DRM; schema ilustrează, de asemenea, posibila lor ordine de efectuare.

În cazul producerii de daune asupra mediului sau al amenințării iminente de daune, operatorii trebuie să:

- ia măsuri imediate pentru a împiedica producerea daunelor sau pentru a limita efectele acestora;
- notifice autoritatea competentă în cel mai scurt timp asupra incidentului și a acțiunilor preventive luate și
- să repare daunele în conformitate cu planul lor de reparare și cu etapele precizate de către autoritatea competentă.

Imediat după notificare, autoritățile competente care pun în aplicare DRM într-un stat membru dat trebuie să:

- stabilească dacă daunele în cauză intră în domeniul de aplicare al DRM,
- identifice operatorul (operatorii) responsabil(i) și
- să invite operatorul (operatorii) responsabil(i) să ia măsurile de reparare necesare imediate și pe termen mai lung.

Autoritățile competente pot, de asemenea, să pună în aplicare măsuri de reparare propriu-zise. În acest caz, acestea trebuie să solicite operatorului care a provocat daunele de reparare, de evaluare, plata costurilor administrative și a oricărui alt tip de costuri corespunzătoare.

Cum se repară daunele?

Măsurile de reparare a daunelor aduse mediului sau împotriva amenințării iminente asupra apelor sau speciilor și habitatelor naturale protejate pot lua trei forme: repararea primară la fața locului, repararea complementară sau repararea compensatorie.

Repararea primară:

- Măsuri imediate pentru a opri incidentul, a reduce, limita, preveni daune ulterioare, precum și pentru a înlătura daunele. Acestea sunt denumite și măsuri de reparare de urgență (sau imediate) (și sunt de obicei anterioare reparării primare efective) și
- Acțiuni de reparare pe termen mediu și lung în zona care a suferit daune, care sunt menite să readucă mediul afectat la starea în care ar fi fost dacă nu s-ar fi produs daunele sau dacă nu ar fi avut loc amenințarea cu daune („refacerea mediului”).

Repararea complementară: În cazul în care o acțiune de reparare primară nu este suficientă pentru a readuce mediul la starea în care ar fi fost dacă nu s-ar fi produs daunele (așa-numita „stare inițială”), pot fi luate măsuri suplimentare pentru îmbunătățirea zonei afectate de daune. În cazul în care acest lucru nu este posibil sau este prea costisitor, o astfel de reparare poate avea loc într-o altă zonă. De exemplu, dacă prin repararea primară a unei ferme piscicole afectate de daune se poate reface doar 50 % din ferma piscicolă din zona afectată, se poate efectua o reparare complementară într-un alt loc pentru a realiza restul de 50 % al îmbunătățirii, astfel încât resursele halieutice, măsurate în ambele locuri, să fie echivalente cu 100 %.

Repararea compensatorie: în cazul în care o acțiune de reparare primară (și de reparare complementară, în cazul în care este necesar) necesită un anumit timp pentru repararea daunelor provocate naturii, trebuie să fie pusă în aplicare repararea compensatorie pentru a ține seama de pierderile suferite în timp (pierderile intermediare).

În cazul daunelor provocate solului, repararea primară până la nivelul la care poluanții relevanți eliminați, controlați, izolați sau diminuați nu mai prezintă un risc semnificativ de impact negativ asupra sănătății umane este cerința minimă în conformitate cu DRM (nu este necesară nicio reparare complementară sau compensatorie).

Informații suplimentare

Directiva privind răspunderea pentru mediul înconjurător – textul oficial:
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:15:11:32004L0035:RO:PDF>

Pagina de internet a Comisiei Europene referitoare la Directiva privind răspunderea pentru mediul înconjurător:
<http://ec.europa.eu/environment/legal/liability/index.htm>

Exemples de măsuri de reparare:

Repararea primară:

- Curățarea (reparare de urgență sau imediată)
- Crearea de bariere pentru a împiedica extinderea poluării (reparare de urgență sau imediată)
- Redistribuirea, reconturarea și repopularea cu vegetație din speciile indigene a zonei afectate pentru a accelera recuperarea naturală după perturbarea legată de acțiunile de reparare primară
- Introducerea de specii precum componentele din lanțul trofic care susțin fauna acvatică și fauna terestră, cum sunt comunitățile de nevertebrate esențiale pentru hrana peștilor și a faunei terestre, și comunitățile de mamifere mici, esențiale pentru animalele de pradă și mamiferele carnivore
- Restabilirea accesului la serviciile recreative și la activitățile comerciale oferite anterior în zona afectată
- Recuperarea naturală a resurselor afectate ar putea fi, de asemenea, considerată ca făcând parte din repararea primară

Repararea complementară și compensatorie:

- Restabilirea habitatului funcțional în zonele în care exista anterior, ca de exemplu refacerea zonelor umede pe terenurile agricole asanate
- Creșterea succesului reproducerii speciilor, de exemplu prin protejarea locurilor de cuibărit ale păsărilor de prădători sau de perturbarea umană
- Crearea unor habitate suplimentare pentru pești prin înlăturarea obstacolelor din calea migrației
- Îmbunătățirea stării naturale a habitatelor prin înlăturarea speciilor invazive
- Protejarea apelor subterane de viitoare contaminări
- Protecția împotriva pierderilor de habitat care pot apărea din cauza dezvoltării
- Mărirea numărului de activități recreative disponibile într-o zonă, precum și a calității acestora
- Curățarea unei zone „orfane” care a fost contaminată de un operator care și-a încetat activitatea

Oficiul pentru Publicații

doi: 10.2779/24771

ISBN 978-92-79-29618-5

9 789279 296185